

2 Waar ligt je kracht?

Doelstelling

Leerlingen worden zich bewust van het feit dat er juiste en onjuiste criteria zijn om voor iets of iemand te kiezen. Waar ligt iemands echte kracht?

Verantwoording

Waar ligt de kracht bij mensen? Wat zijn de criteria om iemand te kiezen voor een bepaalde functie?

Het tweede hoofdstuk van het Davidverhaal geeft een voorbeeld van hoe mensen tot een keuze kunnen komen. Hierbij kunnen de volgende aantekeningen uit de Talmoed worden gemaakt, die enige opheldering verschaffen. De Talmoed is de joodse uitleg van en commentaar op de teksten uit de Tenach.

De gezalfde koning van het Oude Testament heeft twee belangrijke taken: Hij moet opkomen voor de verdrukten en de kwetsbaren en hij moet de verdrukker uitschakelen.

Het is opvallend dat de belangrijkste koning van het Oude Testament, David, een herdersjongen is. Een herder draagt altijd een staf en een stok bij zich. Volgens de Talmoed moet de herder met de stok de schapen (= mensheid, verdrukten) tegen de geweldenaar beschermen. De staf dient om richting aan te geven (rechtspraak). Met staf en stok gaat de herder met de kudde mee en leidt die naar grazige weiden .... (Psalm 23). (Ook Jezus wordt de "goede herder" genoemd!)

Hoe worden nu de criteria bepaald waarmee we een keuze maken, alleen door het oog (uiterlijkheden) of ook door het hart (innerlijk)?

'Het is goed om een goed oog te hebben; het is goed om een goede vriend te hebben; het is goed om een goede buur te hebben; maar het beste is een goed hart, want dan kun je de gevolgen van je daden overwegen. Met een goed hart kun je onderscheid maken tussen leven (goed) en dood (kwaad).

Met bovenstaande aantekeningen heeft u voldoende aanknopingspunten om met uw leerlingen een gesprek over het thema van dit hoofdstuk te beginnen.

Andere criteria die u kunt aangeven zijn: ervaring, opleiding, integriteit, wilskracht, etc., maar ook: dat iemand veel geld heeft, dat hij sterk is, dat hij er mooi uitziet, etc.

Werkwijze

1. Bespreking van de woordassociaties bij het woord **macht** die de leerlingen naar aanleiding van de vorige les hebben opgeschreven (enveloppenspel). ***
2. U vertelt het verhaal van de aquariumvereniging. *
3. Naar aanleiding van het verhaal gaat u met de leerlingen na welke woordassociaties hierbij naar voren komen. *
4. Lezen van het tweede hoofdstuk van het Davidverhaal. *
5. Deel werkblad 2a uit. Zoals bij het verhaal van de aquariumvereniging wordt ook bij het verhaal van de baarden duidelijk dat uiterlijkheid een belangrijk criterium is om macht te krijgen of te handhaven. *

6. Invullen van werkblad 2b: Wie is onze groepsvertegenwoordiger! **
7. Wat zijn nu voor jou de criteria om voor iemand te kiezen, ongeklede mensen aankleden. (werkblad 2c 1 en 2c 2) *

Uitwerking van de werkwijze

1. Bespreking van de woordassociaties bij het woord **macht** aan de hand van de woorden die in de enveloppen zitten naar aanleiding van de vorige les.
 Zorg dat er op een niet opvallende plaats in het lokaal een bus staat, waarin de leerlingen hun enveloppen kunnen deponeren.
 De associaties worden op een centrale plaats in de ruimte opgehangen onder het nummer dat bij het woord hoort.
 Bij een aantal van de volgende lessen wordt naar nieuwe associaties gevraagd en ook deze worden onder het betreffende nummer opgehangen. De woorden waarop geassocieerd wordt, komen verticaal, de nummers en de associatiewoorden horizontaal te staan.
 Zie hieronder het voorbeeldschema.

Voorbeeld schema:

1   2   3   4   5   6   7

---

macht

.....
 .....
 .....

2. U vertelt nu het onderstaande verhaal aan de leerlingen. Om macht te verkrijgen, moet men eerst de aandacht trekken. Dit geldt voor mensen die politieke macht willen hebben, maar ook voor bedrijven die iets willen verkopen (reclame). Middelen om aandacht te trekken zijn: uiterlijk, indruk maken en het inspelen op sensatielust.

'Een plaatselijke aquarium-vereniging vergadert'

Er zitten zo'n twintig mensen bijeen. De jongste is twaalf en de oudste is tweeëntachtig jaar. Ze praten over de jaarlijkse tentoonstelling. Een jaarlijkse tentoonstelling organiseren is niet zo'n probleem. Er is een zaaltje, er zijn voldoende aquariums en de plaatselijke krant wil wel een artikel schrijven om de tentoonstelling bekendheid te geven.

Maar toch, ieder jaar is weer hetzelfde probleem: er komen te weinig mensen! En wanneer er te weinig mensen komen, is er te weinig geld om de tentoonstellingskosten te betalen en worden er bovendien niet voldoende nieuwe leden gewonnen. Ieder jaar moeten de twintig vaste leden er geld bijleggen, in

plaats van dat ze iets aan die tentoonstelling overhouden.

Vorig jaar hebben ze de tentoonstelling laten openen door de plaatselijke bekende voetballer. Er stonden wel veel mensen buiten, maar ze kwamen niet naar binnen. Die vijf gulden entree was voor hen blijkbaar te veel.

De vraag is nu: 'Hoe krijg je de mensen met een betaalde entreebewijs binnen?' Blijkbaar zijn vissen als de purperbaars, neons, zalmpjes en zwaarddraggers niet aantrekkelijk genoeg.

Dan roept iemand plotseling: 'Waarom nemen we geen piranha's? Iedereen kent toch wel die enge verhalen uit films en boeken dat in het Amazone-gebied vaak mensen door piranha's worden aangevallen. We weten dat het opgeklopte sensatieverhalen zijn, en misschien zijn ze zelfs helemaal niet waar, maar succes verzekerd: naar piranha's komen de mensen zeker kijken. En wie weet komt de plaatselijke televisie dan ook eens langs!'

3. Naar aanleiding van het verhaal van de aquariumvereniging vraagt u aan de leerlingen of er nu nieuwe associaties bij het woord **macht** komen, die nog niet eerder zijn genoemd of opgeschreven.
4. U leest samen met de leerlingen het tweede hoofdstuk uit het Davidverhaal.
5. U vraagt wat de leerlingen opvalt aan de manier waarop mensen keuzes maken; waar letten ze op bij iemand die ze macht of gezag willen verlenen. Er zijn veel voorbeelden te noemen, maar wat ook naar voren moet komen is de imponerende baard van profeet Samuel en de verwachting dat de toekomstige koning van Israël, een van de zonen van Isai, ook wel baardgroei zal hebben.
Hierna kunt u met de leerlingen werkblad 2a doornemen, waarop een historisch overzicht staat over de rol die baarden in de loop van de geschiedenis in verschillende culturen hebben gespeeld.
De leerlingen beantwoorden een aantal verwerkingsvragen, waaronder de vraag: 'Wat betekent voor hen vandaag de dag de baard bij de man?'
6. De leerlingen vullen werkblad 2b in, waaruit hen duidelijk zal worden op grond van welke criteria zij iemand kiezen tot hun groepsvertegenwoordiger.
7. Wat zijn voor de leerlingen de criteria om voor iemand te kiezen? Gebruik hierbij de werkbladen 2c 1 en 2c 2. Hierop staan een vrouwelijke figuur en een mannelijke figuur afgebeeld.

De mannelijke en de vrouwelijke figuren hebben geen kleren aan. Ook hebben ze geen haar, geen duidelijke kleuren etc.

Nu kunnen de leerlingen hen aankleden door kleding en uiterlijke (lichaams)kenmerken op de figuren te tekenen. Hoe moeten ze eruit zien in de volgende situaties:

- iemand met wie je een avond uitgaat;
- iemand met wie je een nieuwe school gaat bezoeken;
- de bankemployé die jou helpt;
- de persoon die jij in vertrouwen wilt nemen bij het vertellen van een geheim;
- je leerkracht.

Zo zijn er wel meerdere personen te bedenken, bijvoorbeeld een arts, een winkelemployé, een godsdienstig leider, een minister, een .....

Boven het werkblad schrijven de leerlingen wat voor persoon ze hier uitbeelden en in wat voor situatie. Uiteraard kunt u meerdere werkbladen aan de leerlingen geven.

Zie voor verdere informatie bij de toelichting de trefwoorden: Filistijnen, harp, slinger, staf, herder, David, geweld en oorlog in de bijbel.

2a Baarden als symbolen van macht

Inleiding

Er is een tijd geweest dat men het karakter van mannen meende te kunnen afleiden uit de kleur van de baard. Zo zou de bezitter van een zwarte baard een boosaardige en weinig vrolijke inborst hebben, en voor degenen op wiens kaken een rode baard groeide kon men maar beter een straatje omlopen. Door de schilders werd Judas, die Jezus bij de Romeinse overheersers verlinkte, dan ook steevast met een rode baard afgebeeld, ofschoon er voor dat uiterlijke kenmerk in de bijbel nergens aanwijzingen te vinden zijn.

Het spreekwoord 'Rode baard, duivelsaars' zal niet meer snel door iemand worden gezegd. Maar toch wordt een baarddrager door sommige mensen wantrouwend bekeken.

Wie een carrière wil maken in het bedrijfsleven, de horeca, etc. kan maar beter afzien van zo'n 'hap zuurkool onder de kin'.

Een baard staat allang niet meer voor wijsheid of talent. Vandaag de dag is een baard voor velen eerder een belemmering dan een promotie.

Dat is wel eens anders geweest.

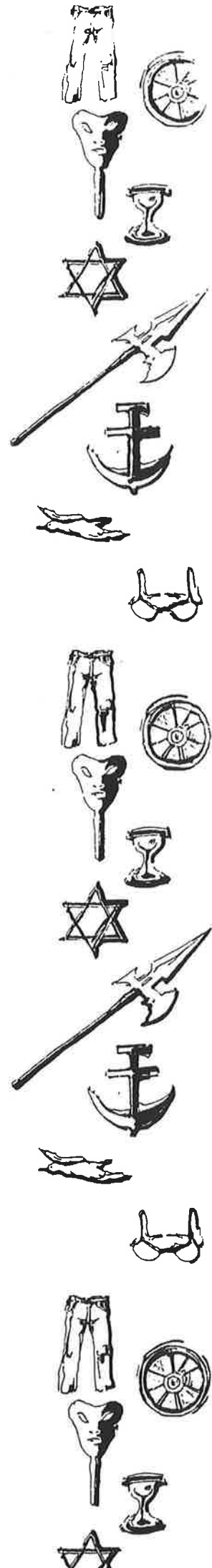
In vroeger tijden werd de baard vooral als teken van mannelijkheid, kracht en macht beschouwd. Het was zelfs een grove belediging om iemands baard aan te raken of eraan te trekken.

In het oude oosten

De Egyptische Farao had het voorrecht om een baard te dragen. Alle mannen moesten zich scheren, behalve de Farao. Het was trouwens geen echte baard, maar veeleer een sik, en: hij was nog vals ook. De sik werd onderaan de kin vastgeplakt of met een draadje om de oren op zijn plaats gehouden.

De Assyriërs besteedden grote zorg aan het onderhoud van hun baard: ze balsemden hem met dure en zeldzame oliën, bestoven hem met stofgoud of vlochten er gouddraad door heen.

2a

Bij de joden stond de baard voor grote wijsheid. Toen de joden werden onderdrukt in Egypte hebben de Egyptenaren hen nooit zover kunnen krijgen om hun baarden af te scheren, hoewel eigenlijk alleen de Farao een baard mocht dragen.

De profeet Samuel droeg ook een baard, waarmee hij gezag afdwong.

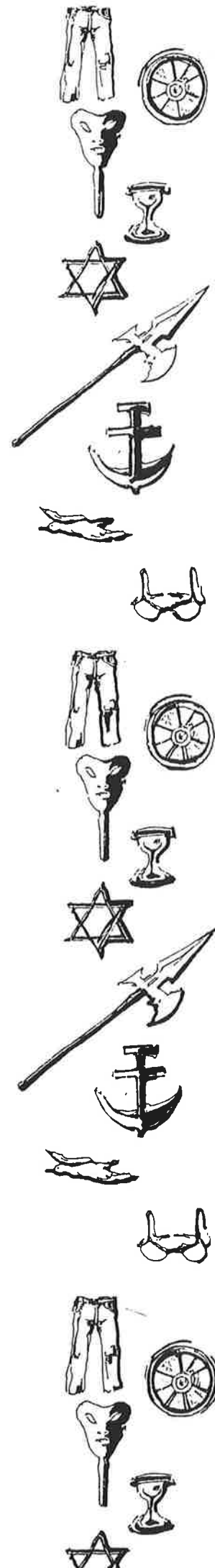

Rond het begin van onze jaartelling

Voor de Romeinen was de baard een symbool van de jeugd. Wanneer de mannen de negenenvertigjarige leeftijd hadden bereikt werd hij afgeschoren. Alleen de Romeinse Keizers mochten na die leeftijd hun baard houden als teken van hun eeuwige jeugd.

Bij de Grieken lieten de filosofen, de grote denkers, hun baard staan. Soms werden ze heel erg lang, als teken van grote wijsheid. Dit kon tot vervelende dingen leiden. Bij Plato wilde maar geen baard groeien. Het bleef bij een klein bosje haren. De mensen die in discussie waren en het niet met hem eens konden worden zeiden dan ook spottend: 'Als een lange baard staat voor grote wijsheid, wat is meneer Plato dan meer dan een bok met een sik!'

2a

Na het begin van onze jaartelling tot heden

De Germanen droegen een baard. Ook de Keizers droegen een baard, en ze wisten die tot een mooie compositie te maken. Ze zorgden er voor dat er mensen in hun hofhouding rondliepen die goed met een schaar konden omgaan. (Zie de afbeelding hiernaast van Keizer Karel de Vijfde.)

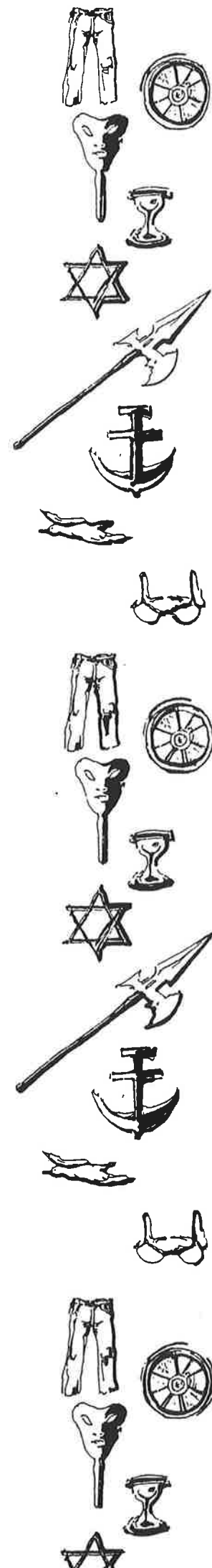
Na de tijd van Karel de Vijfde ging de Spaanse bevolking wat zuiniger met de haardracht onder hun kin om (was de ontkenning van de baard al in aantocht?). Ze lieten een ringbaardje groeien en deze in een punt knippen: De Spaanse baard. Deze Spaanse baard heeft in de Nederlandse Gouden eeuw een grote populariteit gekend.

Naar de Oostenrijkse keizer Franz-Jozef is zelfs een baard genoemd: de Franz-Jozef baard uit de achttiende eeuw. De Beatles-drummer die meende iets nieuws gevonden te hebben en zijn baard op deze manier liep groeien, was dus minder origineel dan hij dacht.

De baarden verdwenen?

In de twintigste eeuw was de baard geen gemeengoed meer. Toen in de zestiger jaren de jonge generatie in verzet kwam tegen het heersende baardloze gezag, lieten velen van die jongeren als protest juist hun baard weer staan. Onder inspiratie van Karl Marx en Domela Nieuwenhuis?

2a

Verwerkingsvragen bij de baarden:

1 Wat valt jullie op bij al die baarden?

.....

Wat is hun doel en functie?

.....

2 In welke culturen hebben de baarden vandaag de dag nog een betekenis?

.....

.....

3 Welke uiterlijke kenmerken zijn voor jullie belangrijk? (denk aan petjes, schoenen, tatoeages)

.....

4 Zijn op alle plekken van de samenleving dezelfde uiterlijke kenmerken van belang? Kan een tatoeage bijvoorbeeld schadelijk zijn voor je carrière? Of misschien juist een voordeel (denk aan hard-rock muzikanten).

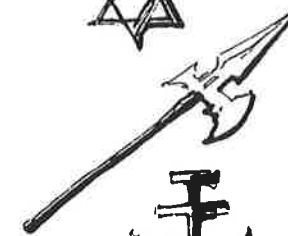
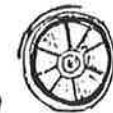
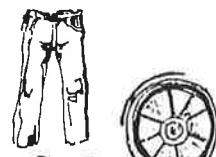
.....

.....

5 Hoe wordt vandaag door middel van het uiterlijk macht uitgeoefend? (jeugd en schoonheid worden als zeer belangrijk gezien)

.....

.....

2b

Wanneer er iemand gekozen wordt voor de leerlingenraad, dan wordt die persoon om de volgende redenen gekozen:

.....

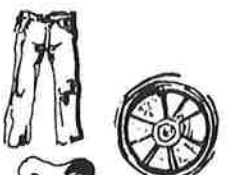
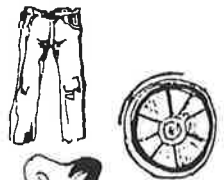
.....

.....

Wie zit er momenteel in de leerlingenraad en om welke redenen:

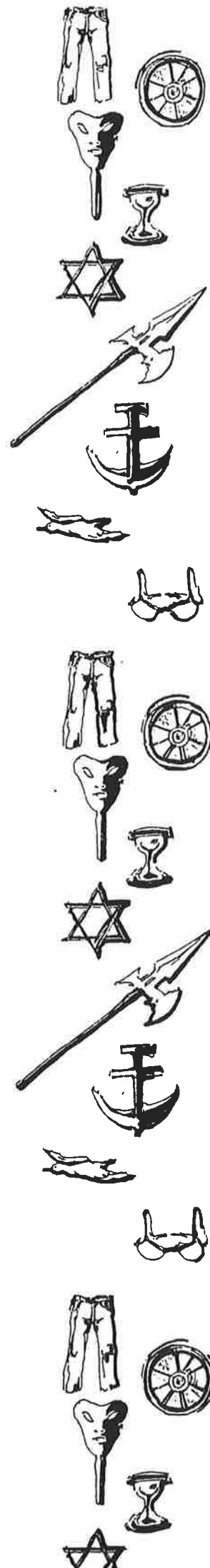
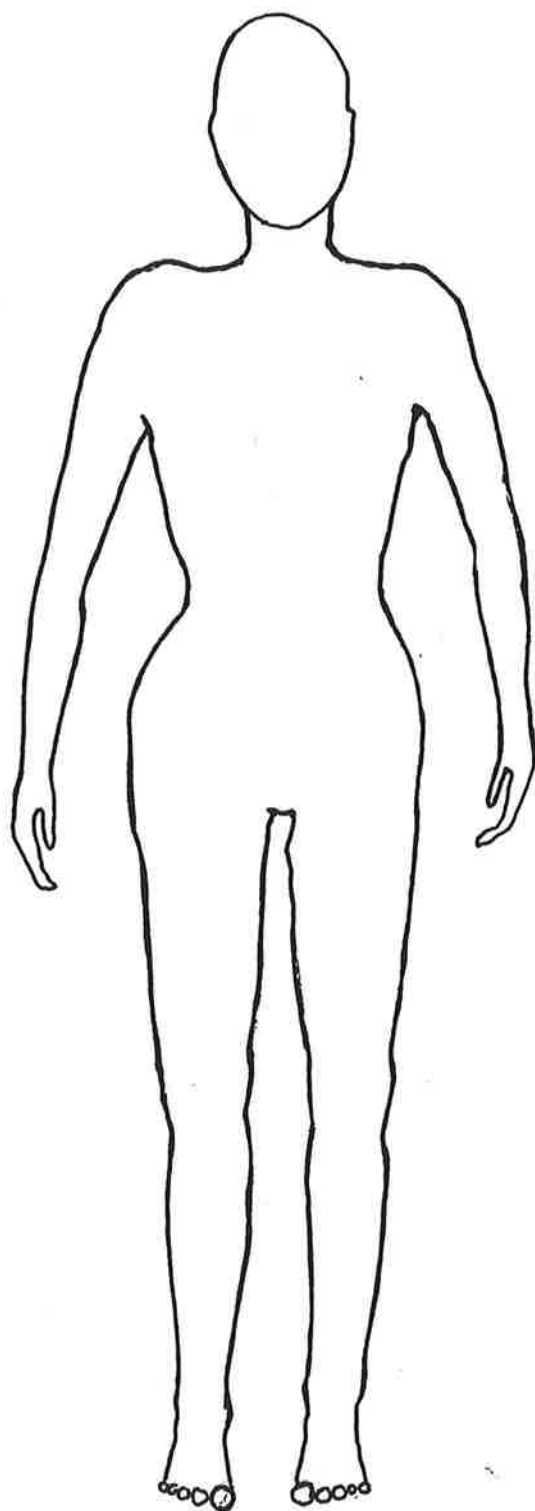
.....

.....

2C Een ongeklede vrouw

2C Een ongeklede man

